

Nr 8

Bevillningsutskottets betänkande i anledning av väckta motioner om undantagande av beskattning som naturaförmån av bränsle från egen fastighet.

(2 avd.)

Till bevillningsutskottet har hänvisats följande inom riksdagen väckta, av utskottet till behandling i ett sammanhang upptagna motioner, nämligen

1) de likalydande motionerna I: 163 av herrar *Svanström* och *Wikberg* samt II: 191 av herrar *Johansson* i Skärstad och *Svensson* i Vä, vari hemställt, att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte anhålla om utredning och förslag om sådan ändring av skattelagstiftningen att fritt bränsle från egen fastighet icke beskattas som naturaförmån; samt

2) de likalydande motionerna I: 317 av herrar *Eskilsson* och *Svenungsson* samt II: 415 av herrar *Krönmark* och *Hedin*, vari hemställt, att riksdagen måtte besluta att ved som uttages ur egen skog för uppvärmning av den egna bostaden ej skall beskattas som naturaförmån.

Beträffande de skäl, som anförts till stöd för de i motionerna framförda yrkandena, får utskottet, i den mån redogörelse härför ej lämnas i det följande, hänvisa till motionerna II: 191 och II: 415.

Jämlikt 21 § kommunalskattelagen skall som inkomst av jordbruksfastighet upptagas bl. a. värdet av olika naturaförmåner. I punkt 5 av anvisningarna till samma lagrum utsäges att i fråga om för gemensamt behov avsatta s. k. besparingsskogar, häradsallmänningar och andra likartade samfälligheter, som förvaltas självständigt för delägarnas gemensamma räkning, skall som samfällighetens inkomst räknas även vad som i natura utdelats till innehavarna av de fastigheter, som har del i samfälligheten. Då inkomsten således beskattas hos samfälligheten följer härav, att innehavare av fastighet, som har del i sådan samfällighet, inte är skyldig att som intäkt av sin fastighet upptaga vad han uppburit såsom utdelning från samfälligheten, vare sig utdelningen utgått i natura eller i penningar. I 42 § kommunalskattelagen stadgas att värdet av produkter, varor eller andra naturaförmåner skall beräknas efter ortens pris, d. v. s. i fråga om bränsle från egen jordbruksfastighet till belopp motsvarande vedens värde i upphugget och hemkört skick. För att inom varje län i möjligaste mån få lik-

Bihang till riksdagens protokoll 1967. 7 saml. Nr 8

formig värdering av ofta förekommande naturaförmåner föreslår prövningsnämnderna, före taxeringsarbetets början, i anvisningar de värden som i normalfallen skall tillämpas vid taxeringen. Innan anvisningarna fastställs granskas dessa av riksskattenämnden för att åstadkomma jämnhet i de olika förslagen.

Den i förevarande motioner upptagna frågan har tidigare behandlats av riksdagen vid ett flertal tillfällen. Senast hade 1964 års riksdag att i anledning av då väckta motioner ta ställning till frågan om naturaförmånens beskattning i förvärvskällan jordbruksfastighet. Bevillningsutskottet avstyrkte motionerna i sitt av riksdagen godkända betänkande nr 18. Utskottet ville inte bestrida att de normer som tillämpades för värderingen av vedbrand stundom kunde leda till otillfredsställande resultat. Det bränsle som användes för uppvärmning av bostäder torde utgöras av svårsäljbart virke, som ofta kunde förvärfvas kostnadsfritt eller mot ringa ersättning. På fastigheter där vedbrandsbehovet tillgodosågs med anlitan av främmande arbetskraft torde någon beskattning av bränslevärde ofta inte ske, eftersom avdrag för arbetslöner kunde göras med ett mot bränslevärdet svarande belopp. Ägare eller brukare av mindre jordbruksfastigheter utan anställda hade inte samma möjlighet och fick därför ofta skatta för ett högre nettovärde. Enligt vad utskottet erfarit hade det i praktiken ibland förekommit att arrendatorer vid arrendeuppställningar avstått från förmån av fritt bränsle, enär det i skattehänseende ställt sig förmånligare för dem att köpa ved. Enligt utskottets mening kunde därför en viss försiktighet vara motiverad vid fastställande av normer för bränslevärden. Avslutningsvis uttalade utskottet att den i viss mån önskvärda modifieringen av gällande beräkningsnormer borde ske genom tillämpningsföreskrifter och inom ramen för nu gällande lagstiftning.

Av innehållet i de föreliggande motionerna må här återges följande.

I de likalydande *motionerna I: 163* och *II: 191* uttalas att bestämmelsen om bränsleförmånens beskattning tillkommit vid en tidpunkt då vedbränslet hade ett större värde än f. n. En omställning har skett genom att skogsägarna alltmer övergår till uppvärmning av bostäder med olja eller elkraft. Denna omställning är till stor del beroende på beskattningen av fritt bränsle och på de stora kostnaderna för upphuggning och hemkörning av vedbränsle. Från skogsvårdssynpunkt är detta en olycklig utveckling. Det är nämligen angeläget att skadade och av sjukdom angripna träd borttas och att ungskog gallras. Dessutom är luftföroreningarna obetydliga vid eldning med ved. Övergången till uppvärmning med inköpt bränsle visar att fritt bränsle från egen fastighet saknar värde och således inte bör betraktas som en beskattningsbar naturaförmån.

Till stöd för yrkandet i de likalydande *motionerna I: 317* och *II: 415* framhålls att det tidigare, när ved var det naturliga bränslet för uppvärmning, var befogat att beskatta ägare eller brukare av jordbruksfastighet för värdet av den ved som uttas ur egen skog för uppvärmning av bostad. Med hänsyn till höga kostnader för avverkning, hemkörning och upphuggning av ved är det numera lika fördelaktigt att använda importerade fossila bränslen. Från folkhushållets synpunkt med nuvarande stora importöverskott kan det ifrågasättas om det är berättigat att bibehålla en skattelagstiftning, som i praktiken stimulerar jordbrukare att övergå till importerade bränslen. Som ett ytterligare skäl för ändrade bestämmelser återoppar motionärerna det förhållandet att det torde vara ganska vanligt att personer, som inte äger jordbruksfastighet, gratis får hugga sitt bränsle på såväl privata som på domänverkets marker. Dessa personer behöver inte skatta för denna förmån.

Utskottet

Till intäkt av jordbruksfastighet hänföres jämlikt 21 § kommunalskattelagen bl. a. värdet av vad skattskyldig direkt tillgodogjort sig av jordbrukets eller dess binäringars avkastning för sin, sin familjs eller övriga hushållsmedlemmars räkning. Bestämmelserna i kommunalskattelagen i fråga om värdesättningen av naturaförmåner är hållna i allmänna ordalag. Principen anges i 42 § jämte anvisningar, vari föreskrivs att värdet av bostad, produkter, varor eller andra naturaförmåner i första hand skall beräknas efter ortens pris, d. v. s. det pris, som skulle ha gällt, om den skattskyldige köpt förmånerna. Bränsle från egen jordbruksfastighet har således enligt praxis värderats till belopp motsvarande vedens värde i upphugget och hemtransporterat skick. Det bör i sammanhanget uppmärksammas, att innehavare av fastighet, som har del i s. k. besparingsskog, häradsallmänning eller annan för gemensamt behov avsatt samfällighet, som förvaltas självständigt för delägarnas gemensamma räkning, inte är skyldig att som intäkt av jordbruksfastighet upptaga vad han uppburit i natura från samfälligheten. Enligt punkt 5 av anvisningarna till 21 § kommunalskattelagen skall nämligen som samfällighetens inkomst räknas även vad som i natura utdelas till innehavarna av de fastigheter, som har del i samfälligheten.

Motionärerna anser bestämmelsen om att värdet av fritt bränsle skall upptas som skattepliktig intäkt av jordbruksfastighet föråldrad. Vid bestämmelsens tillkomst var veden det naturliga bränslet för uppvärmning av bostäder, och vedbränsle hade därför ett större värde än f. n. Numera har man emellertid i allt större utsträckning övergått till uppvärmning med

olja eller elkraft, varför fritt bränsle från egen fastighet enligt motionärernas uppfattning i stort sett torde sakna värde.

Till ledning för taxeringsnämndernas verksamhet utfärdar prövningsnämnderna årligen s. k. länsanvisningar. Av dessa framgår de normer som i normalfallen skall tillämpas vid taxeringen. Innan de upprättade förslagen till länsanvisningar fastställs, granskas de av riksskattenämnden, som i syfte att främja enhetligheten inom riket föreslår åtgärder till utjämning av rådande differenser mellan länen. Därvid tas också hänsyn till kostnadsutvecklingen i skilda delar av landet. Det anförda innebär enligt utskottets mening en garanti för en så långt möjligt enhetlig värdering av naturaförmåner.

Den av motionärerna påtalade övergången till uppvärmning med olja eller elkraft är naturligtvis delvis betingad av kostnadsskäl men torde i betydande omfattning också dikteras av bekvämlighetssynpunkter. Utskottet kan inte dela motionärernas uppfattning att övergången till modernare uppvärmningsmetoder är i så hög grad beroende på att bränsleförmånen är skattepliktig. De värden som f. n. tillämpas har varit i stort sett oförändrade under hela 1960-talet och kan enligt utskottets mening anses vara moderata. Det bör även framhållas att skattedomstolarna vid sin bedömning torde ta hänsyn till omständigheterna i de särskilda fallen. Normerna kan naturligtvis stundom leda till mindre tillfredsställande resultat. På fastigheter där vedbrandsbehovet tillgodoses med anlitan av främmande arbetskraft torde sålunda beskattningen av bränslevärdet bli mindre än eljest, eftersom avdrag för arbetslöner ofta torde göras med belopp som till stor del motsvarar bränslevärdet. Ägare eller brukare av mindre jordbruksfastigheter utan anställda har däremot inte samma möjlighet och får därför ofta skatta för ett högre nettovärde. I praktiken torde det också förekomma att arrendatorer vid arrendeuppökelse avstår från förmånen av fritt bränsle. Med hänsyn härtill och då det bränsle som används för uppvärmning av bostäder ofta torde utgöras av svårsäljbart virke som kan förvärvas kostnadsfritt eller mot ringa ersättning kan enligt utskottets mening en viss försiktighet vara motiverad då man fastställer normer för bränslevärden. Något skäl att låta bestämmelsen om skatteplikt för bränsleförmån utgå ur författningstexten kan enligt utskottets mening däremot inte anses föreligga. Utskottet vidhåller därför sin tidigare uttalade uppfattning att en modifiering av gällande beräkningsnormer bör ske inom ramen för nu gällande skattelagstiftning.

Med det anförda avstyrker utskottet bifall till motionerna.

Under åberopande av vad sålunda anförts får utskottet hemställa, att följande motioner, nämligen

- 1) de likalydande motionerna I: 163 av herrar Svanström och Wikberg samt II: 191 av herrar Johansson i Skärstad

och Svensson i Vä om undantagande från beskattning som naturaförmån av fritt bränsle från egen fastighet, ävensom

2) de likalydande motionerna I: 317 av herrar Eskilsson och Svenungsson samt II: 415 av herrar Krönmark och Hedlin om undantagande från beskattning som naturaförmån av bränsle från egen fastighet,

icke måtte föranleda någon riksdagens åtgärd.

Stockholm den 2 mars 1967

På bevillningsutskottets vägnar:

JOHN ERICSSON

Närvarande:

från första kammaren: herr John Ericsson, fröken Ranmark, herrar Yngve Nilsson, Stefanson, Gösta Jacobsson, Lundström, Paul Jansson, Sundin, Arne Pettersson och Stadling; samt

från andra kammaren: herrar Magnusson i Borås, Brandt, Allard, Engkvist, Vigelsbo, Asp, Andersson i Essvik, fru Nettelbrandt, herrar Eriksson i Bäckmora och Larsson i Umeå.